

Skjeftkjølen

**

Referanse:

Gammelmo Ø. 2016. Naturverdier for lokalitet Skjeftkjølen, registrert i forbindelse med prosjekt Statskog 2015. NaRIN faktaark. BioFokus, NINA, Miljøfaglig utredning.

(Weblink: <http://borchbio.no/narin/?nid=5785>)

Referansedata

Fylke: Hedmark
Kommune: Trysil
H.o.h.: 480-558moh
Areal: 17523 daa

Prosjektilhørighet: Statskog 2015
Inventør: OGA
Vegetasjonsone: mellomboreal 100%
Vegetasjonseksjon: OC-Overgangsseksjon

Sammendrag

Området består for det meste av større myrpartier på Skjeftkjølen med tilhørende skogkledde holmer. Ved Skjeftåsen (558 moh.) finnes åpen furuskog i et småkupert landskap som faller ned mot mer fuktig granskog i øst hvor også en del myrpartier kommer inn ved Fadermyra. I sør finnes noen mindre granskogslirer inkludert ved Skjeftbekken og Rørmyra. I vest finnes et noe mer kupert terreng rundt Oteråsen (569 moh.).

Vegetasjonen preges av fattige til intermediære skog- og myrtyper. Myrområdet Skjeftkjølen består i hovedsak av en mosaikk av fastmarsskog, myrkantskog, sumpskog, bekker/sig, åpne vannspeil og myr. Skogen er i dag dominert av gran i sør, øst og nordøst. På selve Skjeftkjølen og på Skjeftåsen er furu det dominerende treslaget. Blåbærskog og fattig myrvegetasjon dominerer med et betydelig innslag av bærlyngskog. I tillegg finnes det partier fattig sumpskog i kjerneområdene. Småbregneskog finnes sparsomt i området og i hovedsak innenfor kjerneområdene. Det samme gjelder høystaudeskog som kun finnes i kjerneområde 2.

Enkelte steder i området bidrar relativt høy luftfuktighet kombinert med eldre granskog til gunstige forhold for hengslav. Gubbeskjegg og spikeskjegg finnes spredt gjennom nesten hele området hvor det finnes granskog, men har større konsentrasjoner i kjerneområdene. Spikeskjegg finnes generelt noe mer fåtallig enn gubbeskjegg. Forøvrig finnes en god del mer vanlige stry- og skjeggslaver. Av skorpelav er gammelgranlav registrert i området og det er potensial for mer sjeldne arter knyttet til seintvoksende grantrær. På flere trær er det registrert stiftfyllav og vrengearter. Det finnes flere forekomster av bladlav knyttet til eldre løvtrær i området. Lungenever, skrubbenever og randkvistlav er bl.a. registrert flere steder. Av vedboende sopper svartonekjuke og duftskinn registrert på granlæger flere steder. Det er noe potensial for ytterligere rødlistearter av vedboende sopp, men området har også begrenset potensial pga. liten kontinuitet i død ved. Området har trolig en viss betydning for gammelskogsarter av fugl på grunn av sin størrelse og rester av gammelskog.

Skjeftkjølen utgjør et forholdsvis stort område med enkelte forekomster av gammelskogsfragmenter. Området er for det meste omgitt av yngre skog og større arealer med hogstflater og sterkt hogstpåvirket skog. De viktigste naturverdiene er knyttet til lisiden i sør (særlig innenfor kjerneområdene), myrholmene ved Ørbekkeholmene og granskogsområdene i øst som kombinerer gammel granskog med gode forekomster av død ved, høy luftfuktighet og forholdsvis god bonitet. I tillegg har området gode forekomster av eldre furuskog, enkelte grove gamle trær og en del gamle løvtrær spredt i området. Naturverdiene finnes spredt i området, også utenfor kjerneområdene og området danner en god helhet.

Skogen er betydelig påvirket i tidligere tider og mangler delvis i stor grad egenskaper som er typiske for gammel naturskog slik som kontinuitet i død ved og biologisk gamle bartrær. Artsmangfoldet er relativt rikt, i lokal sammenheng, men innslaget av nasjonalt sjeldne og rødlistede arter er beskjedent for et så stort område.

Skogområdene i landskapet er sterkt preget av bestandsskogbruket, og særlig på god bonitet er gammelskogssandelen lav. Området er relativt stort i skogvernsammenheng, men mye av arealet er myrpartier og områder med lav bonitet.

Området oppfyller til dels viktige mangler ved skogvernet. Av generelle mangler er (1) produktiv lavlandsskog på Østlandet oppfylt, mens (2) viktige forekomster av rødlistearter er dårlig oppfylt. Av prioriterte skogtyper inngår (1) gammel granskog, (2) høgstaudeskog og (3) boreal naturskog i liten-middels grad.

Skjeftkjølen har viktige naturverdier knyttet til mellomboreal gammel gran- og furuskog og mosaikken skog/myr med høy luftfuktighet, samt gamle løvtrær. Det er imidlertid svakheter knyttet til kontinuiteten av død ved og gamle trær. Området vurderes som regionalt verneverdig (**).

Feltarbeid

Feltarbeidet ble utført av Øivind Gammelmo (BioFokus) under en lang dags befarings 3. august 2015. Tidspunktet var greit for å kunne fange opp verdiene i området.

Tidspunkt og værets betydning

Været var optimalt for kartlegging med sol og oppholdsvær store deler av dagen (noen små regnbyger forekom i løpet av dagen). Tidspunktet for kartlegging var bra for å kunne fange opp verdier knyttet til karplanter, sopp og lav.

Utvelgelse og undersøkelsesområde

I tråd med St.meld nr 25 (2002-2003) skal det gjennomføres konkrete vurderinger av Statskog SF's grunn for å identifisere aktuelle verneområder. En stor del av registreringene på Statskog SF sin grunn ble gjennomført i perioden 2003-2011. Det aktuelle området er kartlagt for å supplere de til nå kartlagte områdene.

Tidligere undersøkelser

Det er tidligere utført MiS-registreringer i området. I tillegg er større deler av området kartlagt i forbindelse med kartlegging av nøkkelbiotoper på Tørberget, Borregaard skoger AS (Haugset 1997) og kartlegging og verdivurdering av naturtyper og biologisk mangfold i Trysil kommune (Reiso 2005, 2006).

Beliggenhet

Området ligger sør for Rysjøen ved Skjeftåsen helt inn mot Svenskegrensa øst i Trysil kommune. Det ligger ca. 15 km øst for Tørberget og sør rv 208 ved Ryen.

Naturgrunnlag

Topografi

Området består for det meste av større myrpartier på Skjeftkjølen med tilhørende skogkledde holmer. Ved Skjeftåsen (558 m.o.h.) finnes åpen furuskog i et småkupert landskap som faller ned mot mer fuktig granskog i øst hvor også en del myrpartier kommer inn ved Fadermyra. I sør finnes noen mindre granskogslirer inkludert ved Skjeftbekken og Rørmyra. I vest finnes et noe mer kupert terreng rundt Oteråsen (569 m.o.h.).

Geologi

Berggrunnen er av NGU angitt som diorittisk til granittisk gneis, migmatitt. Dette er i hovedsak fattige bergarter for vegetasjonen. Løsmassene består av tykkere morenelag, myr og torv. Noe tynnere morenelag forekommer på de noe skinnere kollene med furuskog.

Vegetasjonsgeografi

Vegetasjonseksjon: OC-Overgangsseksjon, vegetasjonsone: mellomboreal 100% .

Området ligger i sin helhet i mellomboreal vegetasjonssone (MB) og området tilhører overgangsseksjonen (OC).

Klima

Området har lite særpregede lokalklimatiske trekk. Hovedsaklig består området av en mosaikk med myr- og skogpartier som er relativt åpent. Noen bekkedrag og fuktigere skogspartier i sør og øst forekommer. Generelt sett bidrar myrpartiene, vann, åpne vannspeil, bekker, sig og tjern til en relativt høy luftfuktighet.

Vegetasjon og treslagsfordeling

Vegetasjonen preges av fattige til intermedieære skog- og myrtyper. Myrområdet Skjeftkjølen består i hovedsak av en mosaikk av fastmarsskog, myrkantskog, sumpskog, bekker/sig, åpne vannspeil og myr. Skogen er i dag dominert av gran i sør, øst og nordøst. På selve Skjeftkjølen og på Skjeftåsen er furu det dominerende treslaget. Blåbærskog og fattig myrvegetasjon dominerer med et betydelig innslag av bærlyngskog. I tillegg finnes det partier fattig sumpskog i kjerneområdene. Småbregneskog finnes sparsomt i området og i hovedsak innenfor kjerneområdene. Det samme gjelder høystaudeskog som kun finnes i kjerneområde 2.

Myrene varierer fra fattige til intermedieære og det finnes både flatmyr og bakkemyr. Myrene er delvis tresatt, men det finnes store vidstrakte myrpartier nesten uten trær. Noen steder finnes det overganger mellom tresatt myr og sumpskog. Sumpskogene i området er fattige typer. Det er rikelig med bekker og sig i området.

Skogstruktur og påvirkning

Mye av skogen ved Skjeftåsen er forholdsvis ung furuskog på middels til lav bonitet. I lisdien i sør finnes det noe virkesrik, høyreist og grovvoks granskog (hovedsaklig innen kjerneområdene), denne skogen er i aldersfase/tidlig naturskogsfase. På enkelte myrholmer (Ørbekholmene) finnes det grov granskog som er i tidlig naturskogsfase og stedvis forekommer også eldre furuskog. Skogen ellers er forholdsvis ung eller i aldersfase. Skogen veksler mellom å være middels godt til svakt sjiktet og vanligere nærmest ensjiktet. En del steder er skogen i en tidlig oppløsningsfase og det finnes her et større innslag av granlæger. Læger i små til middels dimensjoner og i tidlige nedbrytningsstadier dominerer i området, men det finnes enkelte små spredte forekomster av grøvre læger av gran med en viss spredning i nedbrytningsstadier. Det finnes spredte forekomster av gadd av gran, enkelte forholdsvis grove. En god del hogstubber av furu og furulæger med brannspor forekommer i området. Disse finnes både i myrkanter og på tørrere partier i skogen. Det finnes innslag av løvtrær gjennom hele lokaliteten, særlig av bjørk, selje, rogn og noe osp. Noe gadd og læger av løvtrær forekommer også, fortrinnsvis i små til middels dimensjoner. I myrkanterne er skogen mer småvokst, med et større innslag av seintvoksende grantrær, mens furu og bjørk kan forekomme i større dimensjoner. Dødvedtilfanget vil i nærmere framtid øke, særlig innen kjerneområdene, og skogen vil her gå over i en fase med økt sammenbrudd og utglisning av tresjiktet.

Området har trolig vært gjennomhugd tidligere og spesielt har nok furu vært mer dominerende i tidligere tider. Hogster har vært en medvirkende årsak til at grana nå ser ut til å bli mer dominerende i deler av området.

Kjerneområder

I det følgende listes informasjon om de avgrensede kjernelokalitetene i området Skjeftkjølen. Nummereringen referer til inntegninger vist på kartet.

1 Skjeftåsen S

Naturtype: Gammel granskog - Gammel høyereliggende granskog
BMVERDI: B

Innledning: Lokaliteten er tidligere avgrenset som naturtype (Reiso 2005, 2006). Området ble nyregistrert i 2015 av Øivind Gammelmo (BioFokus) i forbindelse med kartlegging av skog på Statskog sin grunn - både beskrivelsen og avgrensingen ble justert. Nyregistrert lokalitet erstatter gammel lokalitet (BN00028718).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger sørøst for Ryssjøen ved Skjeftåsen ca. 15 km sørøst for Tørrberget sentrum i Trysil kommune. Lokaliteten omfatter den eldre granskogen på begge sider av Skjellbekken nær Høljedalsvegen.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er gammel granskog med utformingen gammel høyereliggende granskog. Blåbærskog dominerer på det meste av arealet. I tillegg forekommer noe småbregneskog, noe sumpskog langs elva og i et søkk litt rikere vegetasjon med høgstauder (turt). De beste kvalitetene finnes vest for elva og et lite stykke øst for elva. Treslagvariasjonen er stor med innslag av furu, bjørk, osp, gråor (langs bekken) og selje. Stedvis finnes et busksjikt med vier. Biotopen er omsluttet av myr, hogstflater av nyere dato og en vei. Jevnt over er skogen flersjiktet, men spredningen i tresjiktet varierer fra å være liten til stor. En del av granene er storvokste. Stedvis finnes en god del død ved; grove grangadd og læger av gran, bjørk (og selje) av ulik alder. Lite nedbrutte læger er vanligst, og kontiuiteten i død ved antas å være lav. Spredt finnes høgstubber av gran. Ei grov selje, ei kløft og noen steinblokker er videre viktige nøkkelementer som skaper variasjon i skogmiljøet. I tillegg til Skjellbekken renner en mindre bekk gjennom området.

Bruk, tilstand og påvirkning: Det finnes spor etter tidligere hogster i området. Spredt i skogbunnen står det gamle stubber og en gammel vei går gjennom biotopens vestlige del. Området grenser til flatehogster i øst, vest og sør. I nord grenser området til skog med lavere naturskogsverdier.

Artsmangfold: I vest finnes partier med store mengder hengelav. Tretåspettmerker ble registrert på noen granlegger og spettehull i ei gran. I tillegg er det registrert glattvrenge, gubbeskjegg, lodnevrenge, lungenever, skrubbenever, stiftfyllav og svartonekjuke i området.

Fremmede arter: Det ble ikke registrert fremmede arter i forbindelse med kartleggingen.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et større området bestående av en mosaikk av barskog og myrreal ved Skjeftkjølen.

Verdivurdering: Et større område med flersjiktet gammel granskog med en del død ved i forskjellige nedbrytningsstadier og med stor trelagsvariasjon. En del svake til middels svake signalarter for gammel granskog er registrert i lokaliteten, også rødlistede arter - hovedsakelig NT-arter. Iht. utkast til faktaark for naturtypen får området høy vekt for størrelse, middels vekt for skogtilstand og artsamangfold og lav vekt for rikhet. Samlet sett vurderes lokaliteten til viktig og gis B-verdi.

Skjøtsel og hensyn: Gammelskogsverdiene ivartas og utvikler seg best om området settes av til fri utvikling uten inngrep. Skjøtsel er ikke nødvendig.

2 Rørmyra V

Naturtype: Gammel granskog - Gammel høyereliggende granskog
BMVERDI: C

Innledning: Lokaliteten er tidligere avgrenset som naturtype (Reiso 2005, 2006). Området ble nyregistrert i 2015 av Øivind Gammelmo (BioFokus) i forbindelse med kartlegging av skog på Statskog sin grunn - både beskrivelsen og avgrensingen ble justert. Nyregistrert lokalitet erstatter gammel lokalitet (BN00028708).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i den sørvest-vendte lisiden ned fra Rørmyra ved Skjeftkjølen ca. 15 km sørøst for Tørrberget sentrum i Trysil kommune. Lokaliteten omfatter et større område med eldre granskog.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er gammel granskog med utformingen gammel høyereliggende granskog. Indre deler av skogen preges av sumpskog mens blåbærskog og småbregneskog overtar dominansen mot kantene. Det finnes også små områder med høgstaudeskog/lågurtskog med arter som kranskonvall, firblad, liljekonvall, ballblom og hengeaks. Gran er dominerende treslag med innslag av løvtrær (bjørk, osp, rogn og selje) og mindre innslag av furu. Skogen er sjiktet, men sjiktingen er til dels dårlig. I sumpskogen finnes det en del død ved, særlig av gran. Enkelte døde eksemplarer forekommer også av de andre tilstedeværende treslagene. De døde granene er stort sett i tidlige nedbrytningsstadier, men det er antageligvis en viss kontinuitet i død gran. Noen av grantrærne er grove av vekst og for øvrig finnes noen høgstubber av gran.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området består for det meste av eldre skog som i begrenset omfang er påvirket i nyere tid. Det er imidlertid tegn som tyder på at området har vært gjennomhogd i tidligere tider. Kanteffekter i form av vindfelling fra hogstflatene forekommer.

Artsmangfold: Det finnes stedvis gode forekomster av hengelav i lokaliteten, mest strylaver men bl.a. gubbeskjegg forekommer også rikelig. Granrustkjuke og svartonekjuke ble registret på død gran. På gammel osp og rogn ble det funnet lungenever og skrubbenever. Grynvrøge og stiftfyllav ble også registret på gammel osp. På et par graner finnes tretåspettmerker og ellers ble det registrert spettehull i noen får trær.

Fremmede arter: Det ble ikke registrert fremmede arter i forbindelse med kartleggingen.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et større området bestående av en mosaikk av barskog og myrreal ved Skjeftkjølen.

Verdivurdering: Større parti med gammel granskog på god bonitet, med en del signalarter, en del død ved og antageligvis en viss kontiuitet i død gran. Iht. utkast for faktaark for naturtypen får området høy vekt for størrelse, middels til lav vekt for tilstand og lav vakt for artsamangfold og rikhet. Samlet sett vurderes lokaliteten som lokalt viktig og gis C-verdi.

Skjøtsel og hensyn: Verdiene knyttet til gammel skog ivaretas og utvikler seg best om skogen får utvikle seg fritt - uten inngrep. Skjøtsel er ikke nødvendig.

3 Ørbekkkholmane Ø

Naturtype: Gammel granskog - Gammel høyereliggende granskog
BMVERDI: B

Innledning: Området ble registrert av Øivind Gammelmo (BioFokus) i 2015 i forbindelse med kartlegging av skog på Statskog sin grunn.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger sørøst for Ryssjøen ved Skjeftåsen ca. 15 km sørøst for Tørrberget sentrum i Trysil kommune. Lokaliteten omfatter den eldre granskogen på en ei skogkledt øy i et myrlandskap.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er gammel granskog med utformingen gammel høyereliggende granskog. Gran dominerer, med noe innslag av løvtrær - hovedsakelig bjørk og rogn. Feltsjiktet er blåbær-dominert, med innslag av noe småbregne- og sumpskogvegetasjon. Skogen er for det meste ensjiktet, men mindre partier med flersjiktet skog forekommer. Gran er i hovedsak av middels størrelse, med det finnes spredt med grove grantrær opp til ca. 50 cm i diameter. Stedvis er det mye død ved, både stående og liggende. Det meste av den døde veden er gran av middels dimensjoner og i tidlige nedbrytningsstadier, men enkelte grøvre læger av gran finnes også.

Bruk, tilstand og påvirkning: Mange gamle stubber står i skogbunnen og vitner om tidligere intensiv drift.

Artsmangfold: Det er stedvis mye hengslav i område - særlig strylaver, men både gubbeskjegg og spikeskjegg har gode forekomster. Lungenever, skrubbenever og randkvistlav ble registrert i lokaliteten. Av vedboende sopp ble duftskinn og svartonekjuke registrert. Det vurderes som middels potensial for ytterligere funn av rødlistede og krevende arter i lokaliteten.

Fremmede arter: Det ble ikke registrert fremmede arter i forbindelse med kartleggingen.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et større området bestående av en mosaikk av barskog og myrreal ved Skjeftkjølen.

Verdivurdering: Forholdsvis stort område med eldre granskog i aldersfase/tidlig naturskogfase. Hovedsakelig dårlig sjiktet og forholdsvis lite død ved. Død ved forekommer hovedsakelig i middels dimensjoner og i tidlige nedbrytningsstadier. Iht. utkast for faktaark for naturtyper gis området høy vekt for størrelse, middels vekt for artsamangfold og tilstand, og lav vekt for rikhet. Området vurderes samlet som viktig og gis B-verdi.

Skjøtsel og hensyn: Verdien knyttet til gammelskog og artsamangfold ivaretas og utvikler seg best om området settes av til fri utvikling - uten fysiske inngrep. Skjøtsel er ikke nødvendig.

4 Ørbekkkholmane V

Naturtype: Gammel granskog - Gammel høyereliggende granskog
BMVERDI: B

Innledning: Lokaliteten er tidligere avgrenset som naturtype (Reiso 2005, 2006). Området ble nyregistrert i 2015 av Øivind Gammelmo (BioFokus) i forbindelse med kartlegging av skog på Statskog sin grunn - både beskrivelsen og avgrensingen ble justert. Nyregistrert lokalitet erstatter gammel lokalitet (BN00028707).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger sørøst for Ryssjøen ved Skjeftåsen ca. 15 km sørøst for Tørrberget sentrum i Trysil kommune. Lokaliteten omfatter den eldre granskogen på en ei skogkledt øy i et myrlandskap.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er gammel granskog med utformingen gammel høyereliggende granskog. Gran er dominerende treslag, med innslag av furu, bjørk, selje, rogn og osp. Blåbærgranskog er nærmest totalt dominerende, men litt småbregnegranskog finnes også. Skogen er tildels tett og partier er helt ensjiktet. I andre partier er det litt sjiktning. Noen av grantrærne er relativt storvokste, men jevnt over er granene slanke. Grana er i ferd med å selvtynnes og stedvis finnes mye tynn, død gran. Kontinuiteten i dødt trevirke antas å være lav siden få stokker ble observert i seine nedbrytningsstadier. Lauvtrærne er tydeligvis på vei ut av bestandet da mange av bjørkene er gamle og døde. Øvrige nøkkelementer er ei grov selje, noen høystubber av gran og ett spesielt grovt granlæger.

Bruk, tilstand og påvirkning: Mange gamle stubber står i skogbunnen og vitner om tidligere intensiv drift.

Artsmangfold: I nord er det en del hengslav og på et par grantrær ble det registrert tretåspettmerker. En del signalarter av sopp og lav er observert innafor området. Svartonekjuke, pigbroddsopp og duftskinn ble funnet på granlæger. Lungenever, lodnevrenge, grynvrenge og stiftfylllav ble registrert på gamle lauvtrær, mens gubbeskjegg og spikeskjegg forekommer på en del grantrær.

Fremmede arter: Det ble ikke registrert fremmede arter i forbindelse med kartleggingen.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et større området bestående av en mosaikk av barskog og myrreal ved Skjeftkjølen.

Verdivurdering: Forholdsvis stort område med eldre granskog i aldersfase/tidlig naturskogfase. Hovedsakelig dårlig sjiktet og forholdsvis lite død ved. Død ved forekommer hovedsakelig i middels dimensjoner og i tidlige nedbrytningsstadier. Iht. utkast for faktaark for naturtyper gis området høy vekt for størrelse, middels vekt for artsamangfold og tilstand, og lav vekt for rikhet. Området vurderes samlet som viktig og gis B-verdi.

Skjøtsel og hensyn: Verdien knyttet til gammelskog og artsamangfold ivaretas og utvikler seg best om området settes av til fri utvikling - uten fysiske inngrep. Skjøtsel er ikke nødvendig.

5 Skjeftåsen N

Naturtype: Gammel granskog - Gammel høyereliggende granskog
BMVERDI: C

Innledning: Lokaliteten er tidligere avgrenset som naturtype (Reiso 2005, 2006). Området ble nyregistrert i 2015 av Øivind Gammelmo (BioFokus) i forbindelse med kartlegging av skog på Statskog sin grunn - både beskrivelsen og avgrensingen ble justert. Nyregistrert lokalitet erstatter gammel lokalitet (BN00028717).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger øst for Ryssjøen ved Skjeftåsen ca. 15 km sørøst for Tørrberget sentrum i Trysil kommune. Lokaliteten omfatter et område med eldre granskog.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er gammel granskog med utformingen gammel høyereliggende granskog. består av åpen, eldre granskog med dominans av blåbær i feltsjiktet. Den ligger i flatt terreng med litt sumpinnslag og en bekk. I tillegg til gran forekommer en del furu og bjørk, og også noe osp, rogn og selje. Mye av biotopen har en naturlig avgrensning mot myr. Østlig grense ligger etter en vei. Sjiktningen er god. Dødt trevirke finnes spredt, og tidlige nedbrytningsstadier er hyppigst forekommende. Følgelig antas kontinuiteten i død ved å være lav.

Bruk, tilstand og påvirkning: Gamle hogstspor finnes spredt og i østre kant av biotopen er det ei hogstflate.

Artsmangfold: Spettehull i eldre gran og flere trær med tretåspettmerker tyder på gunstige forhold for hakkespetter. For øvrig er det mye hengelav på granene, og videre ble det registrert brannspor og høgstubber av gran og furu. Svartsonekjuke ble registrert på ei død gran mens gubbeskjegg var vanlig på grantrærne.

Fremmede arter: Det ble ikke registrert fremmede arter i forbindelse med kartleggingen.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et større området bestående av en mosaikk av barskog og myrreal ved Skjeftkjølen.

Verdivurdering: Middels stort område med godt sjiktet eldre granskog med noe dødt trevirke. Iht. utkast for faktaark for naturtypen får området middels vekt for størrelse og lav vekt for arts mangfold, tilstand og rikhet. Lokaliteten vurderes samlet som lokalt viktig og gis C-verdi.

Skjøtsel og hensyn: Verdien knyttet til gammelskog og arts mangfold ivaretas og utvikler seg best om området settes av til fri utvikling - uten fysiske inngrep. Skjøtsel er ikke nødvendig.

Artsmangfold

Det finnes et middels antall svake til middels gode signalarter og noen rødlistearter for gammelskog i området.

Enkelte steder i området bidrar relativt høy luftfuktighet kombinert med eldre granskog til gunstige forhold for hengelav. Gubbeskjegg og spikeskjegg finnes spredt gjennom nesten hele området hvor det finnes granskog, men har større konsentrasjoner i kjerneområdene. Spikeskjegg finnes generelt noe mer fåtallig en gubbeskjegg. Forøvrig finnes en god del mer vanlige stry- og skjeggglaver. Av skorpelav er gammelgranlav registrert i området og det er potensial for mer sjeldne arter knyttet til seintvoksende grantrær. På flere trær er det registrert stiftfyllav og vregearter. Det finnes flere forekomster av bladlav knyttet til eldre løvtrær i området. Lungenever, skrubbenever og randkvistlav er bl.a. registrert flere steder. Av vedboende sopper svartsonekjuke og duftskinn registrert på granlærer flere steder. Det er noe potensial for ytterligere rødlistearter av vedboende sopp, men området har også begrenset potensial pga. liten kontinuitet i død ved. Området har trolig en viss betydning for gammelskogsarter av fugl på grunn av sin størrelse og rester av gammelskog.

*Tabell: Artsfunn i Skjeftkjølen. Kolonnen **Totalt antall av art** summerer opp antall funn innenfor området. 0 betyr at artsfunnet ikke er tallfestet, men begreper som mye, en del, sparsomt, spredt o.l. er brukt. Det store tallet i kolonnen **Funnet i kjerneområde** henviser til hvilke kjerneområder arten er funnet. Det lille tallet angir hvor mange funn som er gjort i hvert kjerneområde. 0 betyr tekstlig kvantifisering. Små tall uten kjerneområdenummer angir funn utenfor kjerneområder.*

Gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødliste-status	Totalt antall av art	Funnet i kjerne-område (nr)
Karplanter	Convallaria majalis	liljekonvall			2
	Melica nutans	hengeaks			2
	Paris quadrifolia	firblad			2
	Polygonatum verticillatum	kranskonvall			2
	Trollius europaeus	ballblom			2
Lav	Alectoria sarmentosa	gubbeskjegg	NT		1 2 3 4 5
	Bryoria nadvornikiana	spikeskjegg	NT		3 4
	Hypogymnia vittata	randkvistlav			3
	Lobaria pulmonaria	lungenever			1 2 3 4
	Lobaria scrobiculata	skrubbenever			1 2 3
	Nephroma bellum	glattvrenge			1
	Nephroma parile	grynvrenge			2 4
	Nephroma resupinatum	lodnevrenge			1 4
	Parmeliella triptophylla	stiftfyllav			1 2 4
	Asterodon ferruginosus	piggbroddsopp			4
Sopper	Cystostereum murrayi	duftskinn			3 4
	Phellinus ferrugineofuscus	granrustkjuke			2
	Phellinus nigrolimitatus	svartsonekjuke	NT		1 2 3 4 5

Avgrensning og arrondering

Området er stort og er i overkant av 17 000 daa. Store deler av området består av skogsareal i mosaikk med myrpartier. En del av området, særlig i vest består av åpne myrpartier med tilhørende skogkledde holmer. Avgrenset område grenser i vest mot hogstflater/hogstpåvirket skog og skog med mindre gammelskogsverdier. I nord grenser området mot åpne myrpartier med skogsholmer som er en del av eksisterende verneområder. Helt i nordøst grenser området mot en skogsbilveg og skog med lavere biologiske verdier. I øst grenser området mot skogsbilveg og mer påvirket skog og til dels hogstflater. I sør grenser området mot sterkt hogstpåvirket skog og hogstflater. Formen på arealet er ikke helt ideell da de fleste kjerneområdene, spesielt i sør, blir liggende helt i ytterkant og som kiler inn i sterkt hogstpåvirket skog. Disse områdene er utsatt for kanteffekter. Området fanger imidlertid opp det meste av gjenværende gammelskog og dekker det meste av myrplataet ved Skjeftkjølen. Et alternativt verneforslag tar med seg et større område av myrplataet og det bør vurderes om dette området skal inkluderes. Dette vil gi et betydelig arealmessig tilskudd, men ingen reelle tillegg av gammelskogsverdier.

Andre inngrep

Flere steder grenser området til sterkt hogstpåvirket skog og det er foretatt flatehogster tett inn mot området - særlig i sør. I øst finnes en skogsbilveg tett inntil avgrensingen.

Vurdering og verdisetting

Skjeftkjølen utgjør et forholdsvis stort område med enkelte forekomster av gammelskogsfragmenter. Området er for det meste omgitt av yngre skog og større arealer med hogstflater og sterkt hogstpåvirket skog. De viktigste naturverdiene er knyttet til lisiden i sør (særlig innenfor kjerneområdene), myrholmene ved Ørbekkholmene og granskogsområdene i øst som kombinerer gammel granskog med gode forekomster av død ved, høy luftfuktighet og forholdsvis god bonitet. I tillegg har området gode forekomster av eldre furuskog, enkelte grove gamle trær og en del gamle løvtrær spredt i området. Naturverdiene finnes spredt i området, også utenfor kjerneområdene og området danner en god helhet.

Skogen er betydelig påvirket i tidligere tider og mangler delvis i stor grad egenskaper som er typiske for gammel naturskog slik som kontinuitet i død ved og biologisk gamle bartrær. Artsmangfoldet er relativt rikt, i lokal sammenheng, men innslaget av nasjonalt sjeldne og rødlistede arter er beskjedent for et så stort område.

Skogområdene i landskapet er sterkt preget av bestandsskogbruket, og særlig på god bonitet er gammelskogssandelen lav. Området er relativt stort i skogvernsammenheng, men mye av arealet er myrpartier og områder med lav bonitet.

Området oppfyller til dels viktige mangler ved skogvernet. Av generelle mangler er (1) produktiv lavlandsskog på Østlandet oppfylt, mens (2) viktige forekomster av rødlistearter er dårlig oppfylt. Av prioriterte skogtyper inngår (1) gammel granskog, (2) høgstaueskog og (3) boreal naturskog i liten-middels grad.

Skjeftkjølen har viktige naturverdier knyttet til mellomboreal gammel gran- og furuskog og mosaikken skog/myr med høy luftfuktighet, samt gamle løvtrær. Det er imidlertid svakheter knyttet til kontinuiteten av død ved og gamle trær. Området vurderes som regionalt verneverdig (**).

Tabell: Kriterier og verdisetting for kjerneområder og totalt for Skjeftkjølen. Ingen stjerner (0) betyr at verdien for kriteriet er fraværende/ ubetydelig. Strek (-) betyr ikke relevant. Se ellers kriterier for for verdisetting i metodekapittelet.

Kjerneområde	Urørt-het	Død ved mengde	Død ved kontin.	Gamle bar-trær	Gamle løv-trær	Gamle edel-løvtrær	Tre-slags-fordeling	Topo-grafisk-variasjon	Vegeta-sjons-variasjon	Rik-het	Arter	Stør-relse	Arron-dering	Samlet verdi
1 Skjeftåsen S	**	*	*	**	*	—	**	**	*	*	**	—	—	**
2 Rørmyra V	*	*	*	*	*	—	**	*	**	*	*	—	—	*
3 Ørbekkhol-mane Ø	**	*	*	**	*	—	*	*	*	*	**	—	—	*
4 Ørbekkhol-mane V	*	*	*	**	**	—	**	*	*	*	*	—	—	*
5 Skjeftåsen N	*	*	*	*	0	—	*	*	*	*	*	—	—	*
Samlet vurdering	*	**	**	**	*	—	*	**	**	*	**	***	**	**

Referanser

Artskart 2016. Artsdatabanken & GBIF Norge, internett. <http://artskart.artsdatabanken.no/default.aspx>

Naturbase 2015. Miljødirektoratet, internett. <http://kart.naturbase.no/>

NIBIO 2015. Kilden. <http://kilden.nibio.no/>

Norges Geologiske Undersøkelse 2016. Berggrunnskart på nett, Norges Geologiske Undersøkelse. <http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>

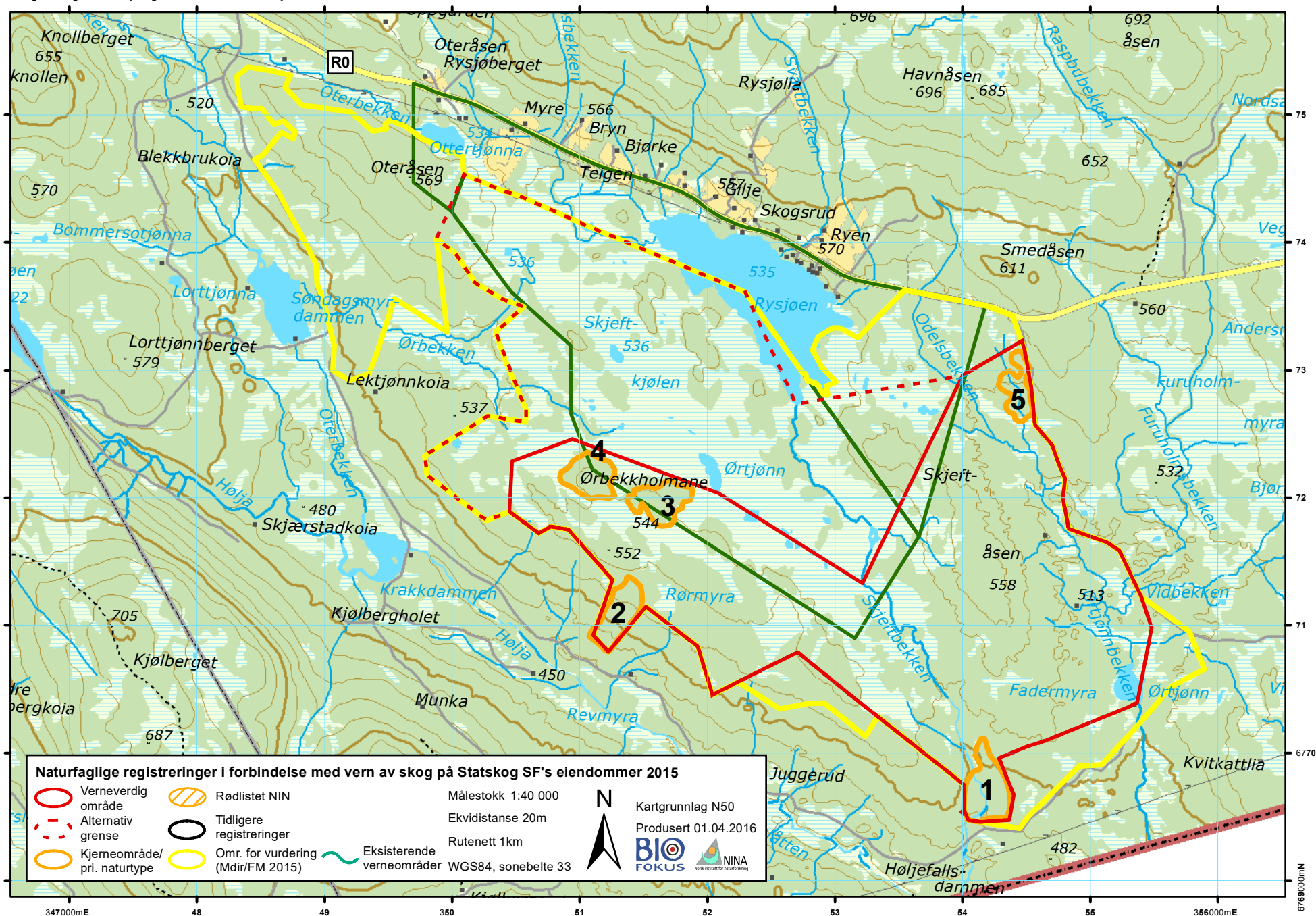
Norges Geologiske Undersøkelse 2016. Kart over løsmasser. Tilgjengelig fra: <http://www.ngu.no/kart/losmasse/>

Reiso, S. 2005. Kartlegging og verdisetting av naturtyper i Trysil kommune. Siste Sjanse rapport 2005-2.

Resio, S. 2006. Småkraftverk i nedre del av Trya, Stor-Elvdal kommune. Virkninger på biologisk mangfold. Siste Sjanse – notat 2006-14.

Skjeftkjølen (Trysil, Hedmark).

Areal 17.523daa, verdi **

Bilder fra området Skjeftkjølen

Store vidåpne myrområder preger sentrale deler av Skjeftkjølen.
Foto: Øivind Gammelmo

På Ørbekkholmane finnes en god del død ved av gran. Foto:
Øivind Gammelmo

Skrubbenever fra kjerneområdet 4 på Ørbekkholmane. Foto:
Øivind Gammelmo

Lungenever på eldre selje i kjerneområde 4 ved Ørbekkholmane.
Foto: Øivind Gammelmo